U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška, soudců Josefa Baxy, Michaely Bejčkové, Radana Malíka, Pavla Molka (soudce zpravodaj), Miloslava Výborného a Daniely Zemanové v právní věci navrhovatelky: **PhDr. T. H.**, proti odpůrcům: **1) Ing. Miloš Zeman,** Hrad I. nádvoří č. p. 1, Hradčany, Praha 1, **2) Ivana Zemanová,** Hrad I. nádvoří č. p. 1, Hradčany, Praha 1, oba zastoupeni JUDr. Markem Nespalou, advokátem se sídlem Vyšehradská 21, Praha 2, a **3) Státní volební komise,** se sídlem nám. Hrdinů 4, Praha 4, ve věci návrhu na neplatnost volby prezidenta republiky,

t a k t o :

I. Návrh **s e z a m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Dne 6. 2. 2018 byl Nejvyššímu správnímu soudu doručen návrh na vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky. Navrhovatelka odkázala na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2017, č. j. Vol 84/2017 - 175, jímž soud sice její návrh odmítl, ale ve formě *obiter dicta* shledal, že poslanci a senátoři mohou podpořit vždy pouze jednoho kandidáta na prezidenta. Nyní proto podává coby občanka České republiky návrh na neplatnost voleb prezidenta z důvodu nezákonnosti, kterou spatřuje v tom, že se voleb účastnilo pět kandidátů, kteří nebyli řádně registrováni. Volby měly správně proběhnout jen mezi čtyřmi řádně registrovanými kandidáty. Všichni neoprávněně registrovaní kandidáti dosáhli v prvém kole volby v souhrnu tak podstatného výsledku, že je pravděpodobné, že by při regulérním průběhu prvého kola volby soutěž v druhém kole proběhla mezi jinými kandidáty. K návrhu přiložila přílohu s názvem „Člověče, nezlob se“, popisující její pouť za podpisy na její vlastní kandidátní listinu při pokusu kandidovat na prezidentku České republiky.

[2] Dále navrhovatelka brojí proti tomu, že § 37 zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že výdaje na volební kampaň nesmí přesáhnout částku 40 000 000 Kč včetně daně z přidané hodnoty, účastnil-li se kandidát pouze prvního kola volby, nebo částku 50 000 000 Kč včetně daně z přidané hodnoty, účastnil-li se

kandidát prvního i druhého kola volby. Tím ale zákon nemravně posvěcuje získání a utrácení astronomické částky a vyvolává v občanovi dojem, že přestože se teoreticky může stát prezidentem jakýkoli občan, který má právo volit a dosáhl věku 40 let, ve skutečnosti je úřad hlavy státu jen pro hrstku vyvolených, bohatých a vlivných. Navíc i zákonem předpokládaná účast třetích osob na volební kampani vzbuzuje v lidech nedůvěru.

[3] Státní volební komise coby pasivně legitimovaný příslušný volební orgán ve vyjádření namítla, že se navrhovatelka vrací svým návrhem zpět do fáze registrace kandidátních listin, konkrétně k případu duplicitních a triplicitních podpisů některých poslanců či senátorů na kandidátních listinách kandidátů navržených zákonodárci. Státní volební komise připomněla, že podle dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu nelze v řízení ve věcech neplatnosti voleb brojit proti tvrzeným vadám při registraci kandidátní listiny. K napadání registrace kandidáta slouží samostatné řízení týkající se ochrany ve věcech registrace a v něm je aktivně legitimován pouze omezený okruh subjektů, limitovaný navíc zákonnou lhůtou dvou pracovních dnů. Po jejím uplynutí již proti registraci brojit nelze. Navrhovatelka přitom v tomto typu řízení aktivně legitimována nebyla, tím spíše tedy nemůže rozhodnutí o registraci zpochybňovat prostřednictvím návrhu na vyslovení neplatnosti volby. Státní volební komise navrhla, aby byl návrh odmítnut, přičemž upozornila na skutečnost, že sama navrhovatelka výslovně uvádí, že nepožaduje zneplatnění volby.

[4] Dalšími odpůrci byli podle § 90 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."), Ing. Miloš Zeman, coby „ten, jehož volba byla napadena", a Ivana Zemanová, coby „občan, na jehož kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena". Ve svém společném vyjádření odpůrci upozornili, že navrhovatelka výslovně uvedla, že se nedomáhá vyslovení neplatnosti volby, takže je namístě, aby soud její návrh odmítl. Pouze z opatrnosti pak zpochybnili důvody uvedené v návrhu. Tvrzení navrhovatelky o nemorálnosti limitu výdajů na volební kampaň se nijak nevztahují k řízení o vyslovení neplatnosti volby prezidenta. Ve zbytku návrhu podle nich navrhovatelka fakticky postupuje podle § 65 zákona o volbě prezidenta republiky, respektive podle § 89 s. ř. s., tedy napadá registraci kandidátů, k čemuž jí však chybí aktivní legitimace a vypršela také lhůta pro podání takového návrhu. Možnost napadení registrace kandidátů je otevřena v samotném počátku volebního procesu, a to pouze taxativně vymezenému okruhu osob. Bylo by zcela nelogické, kdyby určitý okruh osob mohl registraci kandidátů napadnout bezprostředně po zaregistrování, pak by proběhly volby a po zveřejnění jejich výsledku by dal zákonodárce opět možnost k napadení registrace kandidátů a navíc by rozšířil okruh aktivně legitimovaných osob. Takovou možnost odmítá i dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu a z ní vycházející komentářová literatura. Konstrukce navrhovatelky jsou navíc velmi vágní, jde spíše o domněnky, co by se mohlo stát, kdyby nastala ta či ona skutečnost. Navrhovatelka vychází pouze ze svých ničím nepodložených domněnek a dohadů. Podstatné však zejména je, že je její návrh jen polemikou a podnětem k diskuzi, není tedy vůbec návrhem na vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky, jak navrhovatelka sama uvádí. Odpůrci proto navrhli, aby byl návrh odmítnut, protože Nejvyšší správní soud není příslušný k rozhodování o návrhu na zahájení veřejné diskuze; popřípadě aby byl zamítnut, a navrhovatelce bylo uloženo uhradit odpůrcům náhradu nákladů řízení.

pokračování

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou v dané volební věci splněny podmínky řízení.

[6] Návrh doručený Nejvyššímu správnímu soudu dne 6. 2. 2018 byl do určité míry vnitřně rozporný. Byl totiž nadepsán jako „návrh na neplatnost volby prezidenta“, což v něm navrhovatelka i několikrát zopakovala; zároveň v něm však uvedla: „*Zdůrazňuji, že v žádném případě nepožaduji zneplatnění této volby prezidenta, a to zejména proto, že by brzká opakovaná volba měla fatální a devastující účinek na celou naši společnost*“. Kvůli této vnitřní rozpornosti vyzval Nejvyšší správní soud navrhovatelku usnesením ze dne 8. 2. 2018, č. j. Vol 48/2018 - 14, aby odstranila vady návrhu a přesně formulovala výrok, jehož vydání se domáhá. V reakci na uvedené usnesení zaslala navrhovatelka doplnění, jímž vyjasnila jeho petit tak, že navrhuje vyslovení neplatnosti volby Ing. Miloše Zemana prezidentem republiky.

[7] Návrh tak nyní obsahuje veškeré zákonem stanovené náležitosti (§ 37 odst. 3 a § 93 odst. 2 s. ř. s.) a byl podán osobou oprávněnou (§ 90 odst. 5 s. ř. s.) ve lhůtě sedmi dnů po vyhlášení celkového výsledku volby prezidenta republiky (§ 66 odst. 1 zákona o volbě prezidenta republiky) u věcně a místně příslušného soudu (§ 68 zákona o volbě prezidenta republiky). Celkový výsledek volby prezidenta byl dne 30. 1. 2018 vyhlášen uveřejněním zápisu Státní volební komise o vyhlášení celkového výsledku volby prezidenta republiky sdělením ve Sbírce zákonů (§ 57 odst. 1 zákona o volbě prezidenta republiky), a to pod č. 16/2018 Sb. Z čl. II sdělení vyplývá, že prezidentem republiky byl v této volbě zvolen Ing. Miloš Zeman.

[8] Po ověření, že jsou splněny podmínky k projednání a rozhodnutí věci, Nejvyšší správní soud přistoupil k meritornímu posouzení návrhu, přičemž dospěl k závěru, že není důvodný.

[9] Nejvyšší správní soud shrnuje, že podle algoritmu soudního přezkumu voleb vyhoví návrhu na neplatnost volby pouze tehdy, jestliže dospěje k závěru, že byl porušen volební zákon, a to takovým způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby: „*Mezi předpoklady k tomu, aby soud mohl vyhovět návrhu na neplatnost volby kandidáta podle ustanovení § 57 odst. 2 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu, patří nejen nezákonnost a vztah mezi touto nezákonností a zvolením kandidáta, jehož zvolení je napadeno, ale i zásadní intenzita této nezákonnosti, která musí v konkrétním případě dosahovat takového stupně, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k takovému jednání nedošlo, nebyl by kandidát zřejmě vůbec zvolen (tzv. ‚zatemnění‘ volebních výsledků).*“ (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2004, č. j. Vol 6/2004 - 12, publ. pod č. 354/2004 Sb. NSS). Rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát (nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 73/04).

[10] Pohledem tohoto algoritmu soudního přezkumu voleb Nejvyšší správní soud konstatuje, že není splněn již jeho první krok. Tvrzenou nezákonnost totiž navrhovatelka dovozuje jednak z toho, že se voleb účastnilo pět kandidátů, kteří podle ní nebyli řádně registrováni, jednak z úpravy finančních limitů financování volební kampaně.

[11] Co se týče prvního důvodu, odpůrci mají pravdu v tom, že v řízení o neplatnosti volby prezidenta již nelze účinně napadat údajná pochybení při registraci kandidátů. Jak k tomu uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 9. 12. 2004, č. j. Vol 11/2004 - 31, publ. pod č. 471/2005 Sb. NSS: „*V rámci řízení ve věcech neplatnosti voleb a hlasování podle § 90 a násl. s. ř. s. nelze brojit proti vadám v registraci přihlášky. K napadání registrace kandidáta slouží samostatné řízení týkající se ochrany ve věcech registrace, upravené v § 89 s. ř. s. a v § 86 volebního zákona. Z citovaných ustanovení vyplývá, že domáhat se vydání rozhodnutí o zrušení registrace může určitý okruh subjektů, a to v poměrně krátké lhůtě. (...) Po uplynutí této lhůty již proti registraci brojit nelze. (...) Je-li kandidát registrován, pak je již na svobodné úvaze voličů, zda jej zvolí či nikoliv. Tato koncepce plně odpovídá teoretické konstrukci pasivního volebního práva, které je založeno na individuálním přístupu a jehož cílem je umožnit svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti ve smyslu článku 22 Listiny základních práv a svobod.*“

[12] V nyní posuzovaném případě navíc navrhovatelka brojí proti registraci kandidátů, která byla zpochybněna jejím vlastním návrhem podle § 89 s. ř. s., odmítnutým usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2017, č. j. Vol 84/2017 - 175, z jehož *obiter dicta* ostatně navrhovatelka ve své argumentaci sama vychází. Je ovšem třeba připomenout, že v bodě [99] tohoto usnesení Nejvyšší správní soud jasně konstatoval, že nadále hledí na pětici kandidátů, jejichž registraci navrhovatelka nyní nepřípustně opět zpochybňuje, „*jako na řádně zaregistrované, a tudíž oprávněné zúčastnit se volby.*“ Pokud tak navrhovatelka spatřuje tvrzenou nezákonnost v tom, že volby měly proběhnout jen mezi čtyřmi kandidáty, kteří podle ní byli jako jediní řádně registrováni, zpochybňuje nepřípustně registraci, kterou již v řízení o neplatnosti volby prezidenta zpochybňovat nelze, a to ve vztahu ke kandidátům, o nichž Nejvyšší správní soud v právě citovaném usnesení řekl, že je na ně třeba hledět jako na řádně registrované. V jejich účasti v prvním kole volby tedy nezákonnost spatřovat nelze.

[13] Druhý důvod nezákonnosti pak navrhovatelka spatřuje již v samotném znění § 37 zákona o volbě prezidenta republiky. Důvodem nezákonnosti však z povahy věci nemůže být samotné znění zákona, leda by šlo o zákon protiústavní. Nic takového však navrhovatelka netvrdí a ani Nejvyšší správní soud nevidí žádný důvod protiústavnosti v ustanovení, které stanoví částku limitu výdajů na volební kampaň. Skutečnost, že slovy navrhovatelky „*zákon takovou částku nemravně posvěcuje, a dokonce k získání a utrácení takové částky vybízí*“, sama o sobě protiústavnost nezpůsobuje.

[14] Posuzovaný návrh tak nesplňuje již první krok výše uvedeného algoritmu soudního přezkumu voleb, tedy krok tvrzené nezákonnosti. Za této situace již není namístě, aby Nejvyšší správní soud posuzoval návrh pohledem dalších dvou kroků téhož algoritmu.

[15] Nejvyšší správní soud proto návrh jako nedůvodný usnesením zamítl.

[16] O náhradě nákladů řízení rozhodl dle § 93 odst. 4 s. ř. s., dle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů. Soud rozhodl o návrhu bez jednání.

P o u č e n í : Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

pokračování

Proti tomuto usnesení **není** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 15. února 2018

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu